14/10/2023

Ο Πατριάρχης Αλεξανδρείας στο συνέδριο για τα 100 χρόνια του περιοδικού «Θεολογία»

Πατριαρχεία / Πατριαρχείο Αλεξανδρείας

Στην Αθήνα έφτασε το απόγευμα της Παρασκευής 13 Οκτωβρίου 2023 ο Πάπας και Πατριάρχης Αλεξανδρείας κ.κ. Θεόδωρος, για να παραστεί στις εργασίες του Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου που διοργανώνει η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος με αφορμή την συμπλήρωση 100 χρόνων από την ίδρυση του περιοδικού «Θεολογία».

Τον Μακαριώτατο Πατριάρχη υποδέχθηκαν στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών «Ελευθέριος Βενιζέλος» -όπου του αποδόθηκαν οι προβλεπόμενες τιμές από το άγημα της Αερονομίας της Πολεμικής Αεροπορίας- ο Αντιπρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής και το Μέλος του Συνεδρίου Μητροπολίτες Χαλκίδος κ. Χρυσόστομος και Κορίνθου κ. Διονύσιος, αντίστοιχα.

Κατόπιν, στην είσοδο του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών, όπου διεξάγεται το Συνέδριο, υποδέχθηκε τον Πατριάρχη ο Γραμματέας της Οργανωτικής Επιτροπής κ. Αλέξανδρος Κατσιάρας, Διευθυντὴς Συντάξεως περ. Θεολογία.

Εν συνεχεία στην είσοδο του Αμφιθεάτρου Νίκος Σκαλκώτας υποδέχθηκε την Α.Θ.Μ. ο νεοεκλεγείς Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Φιλόθεος και αμέσως μετά καλωσόρισε τον Πατριάρχη Αλεξανδρείας ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ.κ. Ιερώνυμος, μέλη της Οργανωτικής Επιτροπής του Συνεδρίου και μέλη της Ιεράς Συνόδου της Ιεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Ο Μακαριώτατος Πατριάρχης Αλεξανδρείας τόνισε ότι το θέμα του παρόντος Συνεδρίου είναι ιδιαίτερα επίκαιρο, αφού η εποχή μας χαρακτηρίζεται από την επικράτηση του άυλου και ψηφιακού εις βάρος της ύλης και της σωματικότητας.

«Γενικώς, ο συνηθισμένος τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζεται το ζήτημα των σχέσεων της θεολογίας με την εν γένει τεχνολογία είναι η ευκλείδειος λογική. Η θεολογία και η τεχνολογία μοιάζουν με δύο παράλληλες ευθείες: Οσονδήποτε κι αν προεκταθούν, ουδέποτε συναντώνται. Η τεχνολογία προοδεύει προς το μέλλον και η θεολογία προέρχεται από το παρελθόν. Η πρώτη ονομάζεται σύγχρονη, μοντέρνα, προηγμένη ή πρωτοποριακή, ενώ η τελευταία θεωρείται παρωχημένη, παραδοσιακή ή και συντηρητική ακόμα. Η τεχνολογία έχει να κάνει με το "φυσικό" και το "έλλογο", το ενδοκοσμικό, εμπειρικό και ορθολογικό. Η θεολογία ασχολείται με το "υπερφυσικό" ή "μεταφυσικό" και το "υπέρλογο", το υπερβατικό ή το δογματισμό» σημείωσε ο Αλεξανδρινός Προκαθήμενος και συμπλήρωσε:

«Δεν χρειάζεται να μακρηγορήσουμε άλλο, για να εξαντλήσουμε τον κατάλογο των αντιθετικών και διαζευκτικών ιδιωμάτων θεολογίας και τεχνολογίας. Εκείνο που φαίνεται καθαρά είναι ότι πρόκειται για σαφή εφαρμογή της ευκλείδειας λογικής, με το αξίωμα της παραλληλίας ως θεμέλιο του στοχασμού. Δεν μπορούμε όμως να μην καταδείξουμε το ιδιάζοντα ρόλο και την βαρύτητα της Πρεσβυγενούς

Εκκλησίας της Αλεξανδρείας και της θεολογικής Της παραδόσεως, για την κατανόηση και την σημασία της ενανθρωπίσεως του Λόγου για τη σωτηρία του ανθρώπου και του κόσμου. Αρκεί μόνο να υπενθυμίσουμε τη φράση του αγίου Προκατόχου μας, Αρχιεπισκόπου Αλεξανδρείας Αθανασίου του Μεγάλου, η οποία λέγει: «αυτός γαρ ενηνθρώπησεν, ίνα ημείς θεοποιηθώμεν». Αυτή ακριβώς η έννοια της σωματικότητας, αλλά και της ύλης ως δημιουργήματος του Θεού τίθεται εν αμφιβόλω από τις προκλήσεις που εγείρει η εποχή μας. Χαρακτηρίζοντας τον πολιτισμό μας ως τεχνολογικό, δεν εννοούμε απλώς την πληθωρική παρουσία της τεχνικής στη ζωή μας. Παραπέμπουμε σε κάποιο άλλο κρίσιμο θέμα: Την εξάρτηση της ζωής μας από την τεχνολογία, η οποία προσδιορίζει την καθημερινότητα μας μέχρι τις μικρότερες λεπτομέρειές της. Η ζωή μας στηρίζεται σε πλήκτρα και διακόπτες, συνδέεται με συσκευές, μηχανήματα και εργαλεία. Ο ηλεκτρισμός είναι το αίμα του πολιτισμού μας.

Χάρη στην τεχνολογία ο άνθρωπος απελευθερώθηκε από σωρεία απάνθρωπων καταστάσεων στον καθημερινό βίο, εξανθρωπίστηκαν οι συνθήκες εργασίας, βελτιώθηκαν οι όροι σίτισης, στέγασης κλπ., γενικεύθηκαν οι κοινωνικές παροχές όπως η παιδεία, η υγεία κ.α. Ασφαλώς, η τεχνολογία οδηγεί στη μετάβαση από την ανάγκη στην ελευθερία, όμως ενέχει και την απειλή προς την ανθρώπινη ελευθερία, όπως φαίνεται στις οριακές περιπτώσεις των πυρηνικών εξοπλισμών, της οικολογικής απειλής και των " δυσανάγνωστων νέων τεχνολογιών".

Ωστόσο, η θεαματική εξέλιξη της επιστήμης και της τεχνολογίας, με τα εντυπωσιακά επιτεύγματα των τελευταίων δεκαετιών, μπορεί να διευκόλυναν την καθημερινότητα εκατομμυρίων ανθρώπων, ωστόσο, αποτελούν ένα φαινόμενο που αφορά κυρίως του Δυτικό και ανεπτυγμένο κόσμο. Αντίθετα, ελάχιστα αγγίζει την πραγματικότητα του λεγόμενου παγκόσμιου Νότου και ιδιαίτερα της υποσαχάριας Αφρικής, η αποτελεί και το μεγαλύτερο σε γεωγραφική έκταση κομμάτι της ποιμαντικής διακονίας του καθ' ημάς Αποστολικού και Πατριαρχικού Θρόνου του Αγίου Μάρκου. Την ίδια στιγμή, κατά την οποία επιστήμονες εργάζονται για την Τεχνητή Νοημοσύνη σε πολλές περιοχές της προηγμένου κόσμου, οι άνθρωποι της Αφρικανικής ηπείρου στερούνται ακόμα και των πλέον στοιχειωδών βιοτικών αγαθών. Η ψηφιακή κυριαρχία των τεχνολογικών κολοσσών επί των χωρών του παγκόσμιου Νότου ενέχει το κίνδυνο να εξελιχθεί στην πλέον σύγχρονη μορφή αποικιοκρατίας. Οι Αφρικάνικες χώρες, οι οποίες τόσο πολύ υπέφεραν κατά τους τελευταίους αιώνες από το καταπιεστικό σύστημα εκμεταλλεύσεως που είχε επιβληθεί από τις αποικιοκρατικές δυνάμεις και έδωσαν σκληρούς αγώνες για την αποκατάσταση της εθνικής και οικονομικής αξιοπρέπειάς τους, ευρίσκονται τώρα μπροστά στον κίνδυνο μιας ψηφιακής και τεχνολογικής υποδούλωσης. Μιας υποδουλώσεως που δεν προέρχεται πλέον από ισχυρές κρατικές δυνάμεις, όπως στο παρελθόν, αλλά από απρόσωπες, πολυεθνικές μεγαλο-εταιρείες, οι οποίες προσπαθούν εκ νέου να εργαλειοποιήσουν τους πολύπαθους λαούς της Αφρικής».

Επίσης, ο Πατριάρχης Αλεξανδρείας κ.κ. Θεόδωρος επεσήμανε: *«Η Ορθόδοξη Εκκλησία και η πλούσια θεολογική και πατερική Της παράδοση καλείται, επομένως, να διαδραματίσει ένα βαρύνοντα ρόλο για την πνευματική πρόοδο της «ηπείρου του μέλλοντος», όπως την χαρακτήριζε ο αοίδιμος Προκάτοχος και Πνευματικός μας πατέρας Πάπας και Πατριάρχης κυρός Παρθένιος Γ', της Αφρικής. Με*

δεδομένο ότι η Αγιωτάτη Εκκλησία μας δεν βαρύνεται με κάποιο αποικιοκρατικό παρελθόν, όπως συμβαίνει με άλλες χριστιανικές παραδόσεις, χαίρει ιδιαίτερης εκτιμήσεως από τον κόσμο των φυλών. Η θυσιαστικώς επιτελούμενη ιεραποστολική δραστηριότητα του Πατριαρχείου μας στην Αφρικανική γη κατανοείται και προσλαμβάνεται ως έκφραση ενός γνήσιου Ευαγγελικού μηνύματος, χωρίς προθέσεις εκμεταλλεύσεως, αλλά κοπιώδους και αγαπητικής προσφοράς για την ανάπτυξη μιας γνήσιας και ανοθεύτου Ορθοδοξίας, με σεβασμό προς τους αυτόχθονες παραδόσεις, που επιβεβαιώνει την αξία των επιμέρους πολιτισμών και ενσαρκώνει τις διαχρονικές αξίες του Ευαγγελίου στην Αφρικανική πραγματικότητα. Υπ' αυτήν την έννοια, τα θέματα που θίγονται στο παρόν συνέδριο αποτελούν ζητήματα καίριας σπουδαιότητος για τον σύγχρονο άνθρωπο στην Αφρικανική ήπειρο, αφού βοηθούν όχι μόνο στην ορθή κατανόηση εννοιών μεταξύ κτιστού και ακτίστου, άυλης και ένυλης πραγματικότητος αλλά επιπλέον επισημαίνουν τις ανθρωπολογικές και κοινωνιολογικές διαστάσεις που ενέχουν τα σύγχρονα τεχνολογικά επιτεύγματα. Όπως διατρανώνει με τον πιο εμφατικό τρόπο ο μεγάλος Πατέρας της Εκκλησίας και συστηματικός εκφραστής της Ορθοδόξου θεολογίας, άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός: «σέβων ου παύσομαι την ύλην, δι' ης η σωτηρία μου ήργασται». Με αυτές τις σκέψεις επικαλούμεθα διαπύρως την Χάρη και την ευλογία του Τριαδικού Θεού, ευχόμενοι απόλυτη επιτυχία στους σκοπούς αυτού του σημαντικότατου πνευματικού συμποσίου».

Κατακλείοντας τον χαιρετισμό του, ο Μακαριώτατος Πατριάρχης Αλεξανδρείας τόνισε την σημαντική συνεισφορά του Περιοδικού Θεολογία στην καλλιέργεια των θεολογικών γραμμάτων και αναφέρθηκε στην ίδρυσή του, το 1923, από τον αείμνηστο Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος Χρυσόστομο Παπαδόπουλο και

στον πρώτο Διευθυντή, τον αείμνηστο Καθηγητή Γρηγόριο Παπαμιχαήλ, οι οποίοι δημιούργησαν το περιοδικό στα πρότυπα του περιοδικού Εκκλησιαστικός Φάρος, της Εκκλησίας των Αλεξανδρέων, το οποίο επίσης είχαν εκδώσει το 1908. Σχετική αναφορά μαρτυρείται στον τόμ. 37, τευχ. α’ του 1938 του Περιοδικού Εκκλησιαστικός Φάρος, το οποίο και ο Μακαριώτατος Πατριάρχης κ.κ. Θεόδωρος προσέφερε ευγενώς στον νυν Διευθυντή Συντάξεως του Περιοδικού Θεολογία κ. Αλέξανδρο Κατσιάρα.